

Akilliit
Quassartok B.741
Box 400
3920 Qaqortoq

10. juni 2021

All. nr./brevnr.:
2021-900-0003-17
Sull./sagsbeh.: CL/jh

Angerlarsimaffimmi Akillerni Qaqortumiittumi misissuineq

1. Aallaqqaasiut

Ulloq unnuarlu paaqqinniffimmi imminut pigisumi, Angerlarsimaffimmi Akillerni, (matuma kingornatigut Akillernik taaneqartartussami) Qaqortumiittumi misissuineq siumut ilimasaarutigineqareersimasoq Inatsisartut Ombudsmandiannit misissuiartortunit 10. aamma 11. maj 2021-mi ingerlanneqarpoq. Misissuineq taanna Ombudsmandeqarfiup ataatsimut sulineranut ilaatillugu ingerlanneqarpoq, taamaalillunilu naammagittaalliummik aalajangersimasumik tunngaveqarani misissuinerulluni.

Nalunaarusiamut ilanngussaq misissuinermi inatsiseqartitsinikkut tunngavigineqartoq pillugu paasissutissartalik innersuussutigaa.

Misissuiartortut tassaapput immikkut siunnersorti Camilla Laudrup, fuldmægtigi Kamilla Jensen aamma nutserisut/oqalutsit pisortaat Jørgen Hansen Ombudsmandeqarfimmeersut. Taakkua saniatigut siunnersorti Nauja Benjamin-sen meeqqat pisinnaatitaaffinik sullissivimmit MIO-meersoq peqataavoq.

Misissuinermi eqqartorneqartut ilaannaat nalunaarusiami matumani ilanngunneqarput.

Paaqqinniffik nalunaarusiaagallartoq manna pillugu oqaaseqaammik saqqummiussinissaminut periarfissinneqarpoq. Paaqqinniffiup pisortaata e-mailikkut 9. juni 2021-meersukkut oqaatigaa paaqqinniffik nalunaarusiaq pillugu oqa-

seqaatissaqanngitsoq, nalunaarusiamilu inassutigineqartut tusaatissatut tiguneqartut.

2. Misissuinerup piareersarneqarnera ingerlanneqarneralu

Misissuiartussamaarneq Akillernut oqarasuaatikkut 15. marts 2021-mi ilisimatitsissutigineqarpoq, misissuinerlu pillugu paasissutissat amerlanerusut Akilliit allakkatigut 25. marts 2021-meersutigut tiguaat. Akilliit tamatumunga atatillugu qinnuigaakka sulisut, najugaqartut ilaqutaasullu tamaasa misissuissamaarnermik misissuiartortunillu oqaloqateqarnissamut periarfissaqarnerannik ilisimateqqullugit.

Paaqqinniffik najugaqartullu pillugit allakkatigut paasissutissat assigiinngitsut misissuineq sioqqullugu Akillernit tiguakka.

Akillerni pisortaqatigiit, tassalu pisortaq taassumalu tullersortaa, misissuiartortunit misissuinermi oqaloqatigineqarput.

Taakkua saniatigut sulisut arfineq pingasut najugaqartullu arfinillit ataasiakkaarlugit misissuiartortunit oqaloqatigineqarput.

Akilliit initaat misissuiartortunit aammattaaq misissorneqarput.

3. Akilliit pillugit ataatsimut oqaatigisassat

Akilliit ulloq unnuarlu paaqqinniffiuvoq imminut pigisoq Qaqortumiittoq, meeqqanik inuusuttunillu 12-init 18-inut ukiulinnik inooqataanikkut misigisutsutigullu annertuumik ajornartorsiuteqartunik paaqqinniffik. Akilliit meeqqanut inuuttunullu 18-inut inissaqarput. Meeqqat inuusuttullu 18-it inorlugit ukiullit 17-it inissinneqarsimasut inuusuttorlu 18-it sinnerlugit ukiulik ataaseq suliniuteqareernerup kingornatigut malinnaaffigineqartoq piffissami misissuinerup nalaani najugaqarput.

Akillerni najugaqartut illuni pingasuni najugaqarput, tassalu Hurlumhejimi, Paarmaliarfimmi, Nipinngaaq B.1154-imi aamma B.1155-imi, najugaqarfinni

assigiinngitsuni inissimasuni. Najugaqartut tamarmik namminneq ineeraqarput. Inuusuttoq suliniuteqareernerup kingornatigut malinnaaffigineqartoq inissiami, illup Hurlumhejip ilaaniittumi, namminerisaminik ineqarpoq.

Akilliit illumi allami allaffeqarput, allaffiit saniatigut anginerusumik igaffilimmi, inimik nipilersortarfilimmi inimillu bordtennisertarfilimmi, ineqartunit aamma atorneqartartuni. Akilliit aammattaaq sannaveqarput, illuaraqarlutik, angallateqarlutik qajaqarlutillu.

Akilliit namminneq atuarfeqarput, Aappaluttuaraq, tassani ineqartunut pisariaqartitsisunut neqeroortigineqartarlutik atuartitsinerit immikkut ittumik aqqissuussat. Ilinniartitsisoq ilinniarsimasoq atorfeqartinneqarpoq, taassumalu ineqartut taakku atuartinneqarnerat ilaatigut isumagisaralugu.

Najugaqartut sulerusuttut sulinermik atuarfimmi misiliisinnaanerat Akilliit meeqqat atuarfiat suleqatigalugu pilersissimavaat, taakkulu tassani sapaatit akunneranni ulluni marlunni suleriallutik ullut sinnerini atuartarlutik.

4. Ombudsmandip pingaarnerusutigut naliliinera

Akillerni pingaarnerusutigut paasisakka pitsaasorujussuupput. Maluginiarpara ineqartut toqqissimasunik angerlarsimaffippalaartunillu avatangiiseqarnissaat pisortaqatigiinnit pingaartinneqartoq kiisalu pisortaqatigiit sulisullu tunniusimarpasillutillu isumassuerusussuseqarpassisuusut.

Akilliit pisortaat atorfimmi tassani 2013-imili atorfeqarsimavoq, tullersortaalu kiisalu sulisut arlallit paaqqinniffik 2009-mi pilersinneqarmalli tassani atorfeqarsimapput. Taamaalilluni uanga paasisara unaavoq pisortaqatigiit sulisullu aalaakkaasorujussuusut.

Najugaqartut misissuiartortunit oqaloqatigineqartut oqaatigaat angerlarsimaffimmi najugaqarnertik nuannarigitsik sulisullu peqatigilluaritik.

Sulisut misissuiartortunit oqaloqatigineqartut oqaatigaat angerlarsimaffimmi sulinertik assut nuannarigitsik, taakkulu tunniusimarpaluttuullutillu suliaminik peqqissaarusserpasittuupput.

Paasisara aamma unaavoq pisortaqatigiit sulisullu pissaanermik atuisarneq pillugu malittarisassanik ilisimasaqartuusut, pissaanermillu atuisarneq pillugu ilisimatitsinissamik, nalunaarsuinissamik nalunaarutiginninnissamillu qulakkeerinnittumik suliffiup iluani periaaseqartoq.

Tamatumunnga atatillugu paasisara aamma unaavoq pisortaqatigiit sulisullu pissaanermik atuinerup pinngitsoortinnissaa pingaartikkaat pissaanerlu najugaqartunut qaqutiguinnaq atorineqartartoq.

Najugaqartut illui najoruminarpasittuupput angerlarsimaffipalaartuullutillu kiisalu eqqiluitsuullutik kusanartuullutillu.

Pissutsit ataasiakkaat oqaaseqaateqarnissannut pissutissaqalersippaanga. Taakku tulluuttuni imm. 5-7-imi allaaserineqarput.

5. Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisip sulisunut tunniunneqartarnera

Mississuinerup nalaani pisortaqatigiit oqaatigaat sulisut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisip assilineranik tunineqartartut taakkulu tigonera uppernarsarlugu atsiortartut. Pisortaqatigiit oqaatigaattaq pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit sulisut mappianni immikkoortoqarfiit (illut) allaffiini tamaaniittumi nassaarineqarsinnaasoq.

Sulisut arlallit misissuiartortunut oqaatigaat pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisip assilineranik tunineqarsimallutik tigoneralu uppernarsarlugu atsiorsimallutik. Oqaatigaattaq pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit sulisut mappianni nassaarineqarsinnaasoq.

Sulisut marluk misissuiartortunit oqaloqatigineqartut oqaatigaat pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisip assilineranik tunineqarsimanatik, taamaattorli

pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit sulisut mappianniittoq atuarsimallugu. Sulisup ataatsip oqaatigaa pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisip assilineranik tunineqarsimanani, pissaanermilli atuisarneq pillugu malittarisassat ilisimagini inatsillu sumi nassaarineqarsinnaanersoq nalunngikkini.

Pisortaqatigiit misissuiartortunut kingusinnerusukkut nassuiaatitut oqaatigaat taartaasartut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisip assilineranik aatfaat tunineqartartut marloriarlutik-pingasoriarlutik misiliillutik pigaartooreernermik kingornatigut taartaasartut aalajangersimasumik atorfinitsinneqaraangamik. Pisortaqatigiit matumunnga atatillugu nassuiaatitut oqaatigaat taartaasut kisimiillutik sulinngisaannartut, pissaanermillu atuisarneq pillugu malittarisassanik sulisunit allanit paasitinneqartartut.

Meeqqanut 18-it inorlugit ukiulinnut ulloq unnuarlu paaqqinniffinni inissinneqarsimasunut pissaanermik atuisarneq pillugu malittarisassat isumaginninnermik suliasaqarfimmi pissaanermik atuneq pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 1-imi, 21. november 2013-imeersumi kingusinnerusukkut allannguuteqartinneqartumi (matuma kingornatigut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmik taaneqartartussami) immikkoortuni I-imiipput II-miillutillu (§§-ini 1-imit 29-mut). Inatsit ulloq unnuarlu paaqqinniffinnut tamanut atuuppoq, matumani paaqqinniffiit imminnut pigisut Akillertut ittut ilangullugit eqqarsaatigalugit.

Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 29-ikkut aalajangersarneqarpoq inatsit ulloq unnuarlu paaqqinniffinni inatsimmi pineqartunut ilaatinneqartuni sulisunut tamanut tunniunneqartassasoq, sulisullu inatsisip tigonera uppernarsarlugu ulloq unnuarlu paaqqinniffiup pisortaanut atsiortassasut.

Inassutigaaara pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit Akilliit atorfinitsitsinnermut atatillugu sulisunut tamanut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 29 tunngavigalugu tunniuttassagaat, sulisullu pineqartup taartaasartut atorfirmiluunniit aalajangersimasumi atorfinitsinneqarnera apeqqutaatinnaagu tigusineq uppernarsarlugu atsiortinneqartarnissaat qulakkiissagaat.

6. Pissaanermik atuinermik nalunaarutiginnittarneq

6.1. Akilliit 2019-imi pissaanermik atuineq ataaseq 2020-milu arfineq-pingasut paaqqinniffimmit nalunaarutigineqarsimanerat pillugu paasissutissat uannut misissuineq sioqqullugu nassiuppaat.

Pisortaqatigiit pissaanermik atuineq pillugu ilisimatitsisarnermi, nalunaarsuisarnermi nalunaarutiginnittarnermilu periaaseq pillugu misissuinerup nalaani nassuiaateqarput. Pisortatigiit tamatumunnga atatillugu oqaatigaat nalunaarutiginninneq pisut ilaanni kinguaattoorsinnaasartoq, nalunaarutiginninnissamullu ullunik pingasunik piffissaliusseq taamaalilluni malinneqartuaannartanngitsoq. Tamatumunnga pissutaavoq pissaanermik atuinerup nalunaarutiginnissaa sioqqullugu pisortaqatigiit meeraq inuusuttorluunniit oqaloqatigisarmassuk. Meeqqat inuusuttulluunniit pisimasumik oqaloqatigiissutiginnerusulernissaannut ullut marlussuit ingerlasinnaasarput.

Paaqqinniffiup mappiutaa ilaatigut pissaanermik atuineq pillugu nalunaarutiginninnermi immersugassamik imalik misissuinerup nalaani misissuiartortut misissorpaat. Misissuiartortut paasivaat pissaanermik atuinermik nalunaarutiginninnermi immersugassat 2020-mi arfineq-pingasuumatik arfiniliusut. Taakkunanga 30. marts 2020-mi pissaanermik atuineq pillugu immersugaq ataaseq pisortamit immersorneqarsimanngilaq ullulerneqarsimananilu. Tamatuma kingornatigut pisortamit oqaatigineqarpoq 30. marts 2020-mi pissaanermik atuineq kukkunikkut nalunaarutigineqarsimanngitsoq, oqaatigalugulu pisimasoq ilisimasaqarfiginngikkini.

Pisortap e-mailikkut 19. maj 2021-meersukkut uannut oqaatigaa pissaanermik 30. marts 2020-mi atuineq ulloq taanna (19. maj 2021-mi) nalunaarutigineqarsimasoq.

6.2. Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi §§-it 19-imit 22-mut pissaanermik atuinermik nalunaarsuisarneq nalunaarutiginnittarnerlu pillugit malittarisassanik imaqarput. Inatsit piareersarlugu suliani oqaatigineqarpoq malittarisassat taakkua ilaatigut siunertarigaat pissaanermik atuisarneq pillugu

malittarisassat malinneqarnerisa nakkutilliisunit nakkutigineqarsinnaanis-
saat.

Pissaanermik atuisarnek pillugu inatsimmi § 19, imm. 1-ikkut aalajangersar-
neqarpoq pissaanermik atuinerit assigiinngitsut tamarmik nalunaarsorne-
qartassasut, kommunimilu uninngavigisami aamma kommunimi najugarivi-
tami kommunalbestyrelsinut, Naalakkersuisunut kiisalu meeqqat ataasiak-
kaat meeqqatut illersuisoqarpata illersuisuannut ulloq unnuarlu paaqqinniffin-
nit nalunaarutigineqartassasut.

Timikkut pissaanermik atuinermik nalunaarsuinermi nalunaarutiginninner-
milu periaaseq erseqqinnerusoq pissaanermik atuisarnek pillugu inatsimmi
§§-ini 20-mi 22-milu aalajangersarneqarpoq. Taakkunani ilaatigut aalaja-
ngersarneqarpoq meeraq pisimasoq pillugu nammineq saqqummiussinissa-
minut periarfissaqassasoq, tak. inatsimm. § 21, imm. 2 aamma § 22, imm.
3, kiisalu ulloq unnuarlu paaqqinniffiup nalunaarutiginninnerit ullut pingasut
qaangiutsinnagit nassiuttassagai, tak. inatsimmi § 20, imm. 4 aamma § 22,
imm. 2.

6.3. *Pissaanermik 30. marts 2020-mi atuisimanerup pissaanermik atuisarnek
pillugu inatsimmi malittarisassat tunngavigalugit kukkunikkut nalunaarutigi-
neqarsimannginnera isorisarialittut isigaara.*

*Pissaanermik 30. marts 2020-mi atuinek maanna nalunaarutigineqarsimane-
ranik pisortap paasissutissiinera maluginiarpara. Taamaattumik pisumut tas-
sunga atatillugu annertunerusumik iliuuseqaqqissanngilanga.*

*Inassutigaara pissaanermik atuinerit kommunimut uninngavigisamut, kom-
munimut najugarivitamut, Naalakkersuisunut meeqqallu ataasiakkaat mee-
qqatut illersuisoqarpata illersuisuannut nalunaarutigineqartarnissaat pisorta-
qatigiit eqqumaffigissagaat.*

7. Najugaqartut arnaatigiittarnerat/angutaatigiittarnerit

Misissuinerup nalaani misissuiartortut sulisut paaqqinniffimmi najugaqartunik perorsaanermik suliaqarnerminni atugassaannik Akilliit kinguaassiuutitut tunngasut pillugit politikkiata assilineranik tunineqarput.

Akilliit kinguaassiuutitut tunngasut pillugit politikkianni makku erseerput:

"Akillerni arnaatigiittarneq/angutaatigiittarneq

Akillerni politikeqarpugut inuusuttut arnaatigiissinnaanerit/angutaatigiissinnaanerit akuerineqarsinnaanngitsoq, tamatumalu pinngitsoortinniarnissaa sulisutut peqataaffigineqarsinnaavoq inuusuttut nassuiaattarnerisigut tamanna sunik ajornartorsiulersitsinnaanersoq/kinguneqarsinnaanersoq, soorlu oqaluserineqaler- nermik, ningarnermik/sangiannermik malittarisassiornermillu nassataqartumik, tamakkulu pissutigalugit inuusuttut nakkutigineqartualissallutik, inini ataatsimoor- tarfinni kisimiissinnaanatik, ajornerpaatullu nassatarisinnaallugu pisut najugaqar- fimmi pippata immikkoortortaqarfimmut allamut nuutsinneqarneq.

[...]" (Ombudsmandeqarfimmi nutsigaavoq)

Pisortap sulisuma ilaannut oqarasuaatikkut 26. maj 2021-mi oqaatigaa naju- gaqartut arnaatigiissinnaanerit/angutaatigiissinnaanerit paaqqinniffiup iner- teqqutigingikkaa, kaammattuutaanerusorli, tassami taamatut pisoqarnera najugaqartunut allanut kalluaasinnaammat.

Inassutigaara Akilliit paaqqinniffiup kinguaassiuutitut tunngasut pillugit poli- tikkiani najugaqartut arnaatigiittarnerannut/angutaatigiittarnerannut tun- ngasut malittarisassanut atuutsinneqartunut naapertuuttunngortillugit ilusi- lerneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaat suliniutigissagaat.

8. Malitseqartitsineq

Akilliit qinnuigaakka sulisut, najugaqartut ilaquataasullu nalunaarusiamik ma- tuminnga ilisimateqqullugit.

Nalunaarusiap matuma assilinerit Meeqqanut, Inuusuttunut, Ilaqutariinnut Inatsisinillu Atuutsitsinermit Naalakkersuisoqarfimmut nassiuppara.

Akillerni misissuina matumuuna inaarlugu suliarineqartutut isigaara.

Nalunaarusiaq manna 2021-mi ukiumoortumik nalunaarutinni ilanngunneqarumarpoq, nittartakkannilu www.ombudsmandi.gl-imi tamanut saqqumiunneqarumarluni.

Misissuinerup inatsiseqartitsinikkut tunngavia

Ombudsmandip sulineranut inatsiseqartitsinikkut tunngavigisaq Inatsisartut Ombudsmandiat pillugu Inatsisartut inatsisaanni (matuma kingornatigut Ombudsmandi pillugu inatsimmik taaneqartartussami) nr. 7-imi, 1. juni 2017-imeersumi aalajangersarneqarpoq.

Inatsisartut Ombudsmandiat Inatsisartunit qinerneqartarpoq, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 1, imm. 1, sulinerminili Inatsisartunut attuumasuteqarani, tak. § 6, imm. 1. Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat kommunillu ataanni pisortat ingerlatsiviisa ilaat tamarmik Ombudsmandip sulinerani pineqartunut ilaatinneqarput, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 7, imm. 1-imi oqaaseqatigiit siulliit.

Oqartussaasut inuillu Ombudsmandip sulinerani pineqartunut ilaatinneqartut inatsiseqartitsineq atuuttoq unioqqutillugu iliuuseqarnersut suliassaminnilluunniit ingerlatsinerminnut atatillugu allatigut kukkussuteqarnersut sumiginnaanersulluunniit Ombudsmandip misissugassaraa, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 19, imm. 1. Ombudsmandi isornartorsiuisinnaavoq, inassuteqaateqarsinnaalluni suliamillu paasinninnini aamma saqqummiussinnaallugu, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 20.

Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 16-imi oqaaseqatigiitsigut siullertigut aalajangersarneqarpoq paaqqinniffiit suliffeqarfiilluunniit kiisalu atorfeqarfiit allat Ombudsmandip sulinerani pineqartunut ilaatinneqartut suulluunniit Ombudsmandip misissorsinnaagai. Taamatut misissuinermut atatillugu – Ombudsmandi pillugu inatsimmi §§-ini 19-imi 20-milu aalajangersarneqartut saniatigut – Ombudsmandip pissutsit paaqqinniffiup aqqissuussaananeranut ingerlanneqarneranullu tunngasut kiisalu pissutsit paaqqinniffimmik atuisut pineqartarnerannut taakkulu pillugit ingerlatanut tunngasut inuppalaartumik misigittartumillu isiginnittaaseq aallaavigalugu naliliiffigisinnaavai, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 16-imi oqaaseqatigiit aappaat.